

**Utjecaj promjene autentičnog
kulturnog krajobraza Grada
Dubrovnika kao važnog elementa
identitetskog sustava na brand i
imidž Grada te na uspješnost
turističke destinacije**

Dr. sc. Ivo Kunst

55

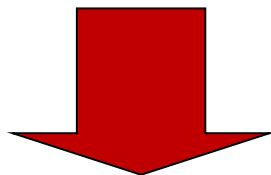
godina u službi turističkog razvoja
years in the service of tourism development

Polazišta...

- Usprkos/zahvaljujući burnoj prošlosti, danas je Dubrovnik globalno poznat ponajviše kao kulturno-turistička destinacija.
-
- Brz rast interesa turista koji žele vidjeti/doživjeti Dubrovnik, uzrokuje značajne promjene u načinu/kvaliteti života njegovih žitelja, a osobito osoba koje žive u staroj povijesnoj jezgri.
 - Sve veća prilagodba interesima turističke potražnje uvjetuje i sve veću ‘turistifikaciju’ dubrovačkog identiteta.
 - Nekritička ‘turistifikacija’ dubrovačkog identiteta može značajno ugroziti tržišnu poziciju Grada na turističkom tržištu.
-
- Ovaj dokument ima za cilj:
 - uspostaviti temelje za uspostavu dugoročno poželjne topografije dubrovačkog identitetskog sustava te, na toj osnovi,
 - predložiti poželjnu, većini razvojnih dionika prihvatljivu, viziju turističkog razvoja za vrijeme koje dolazi.

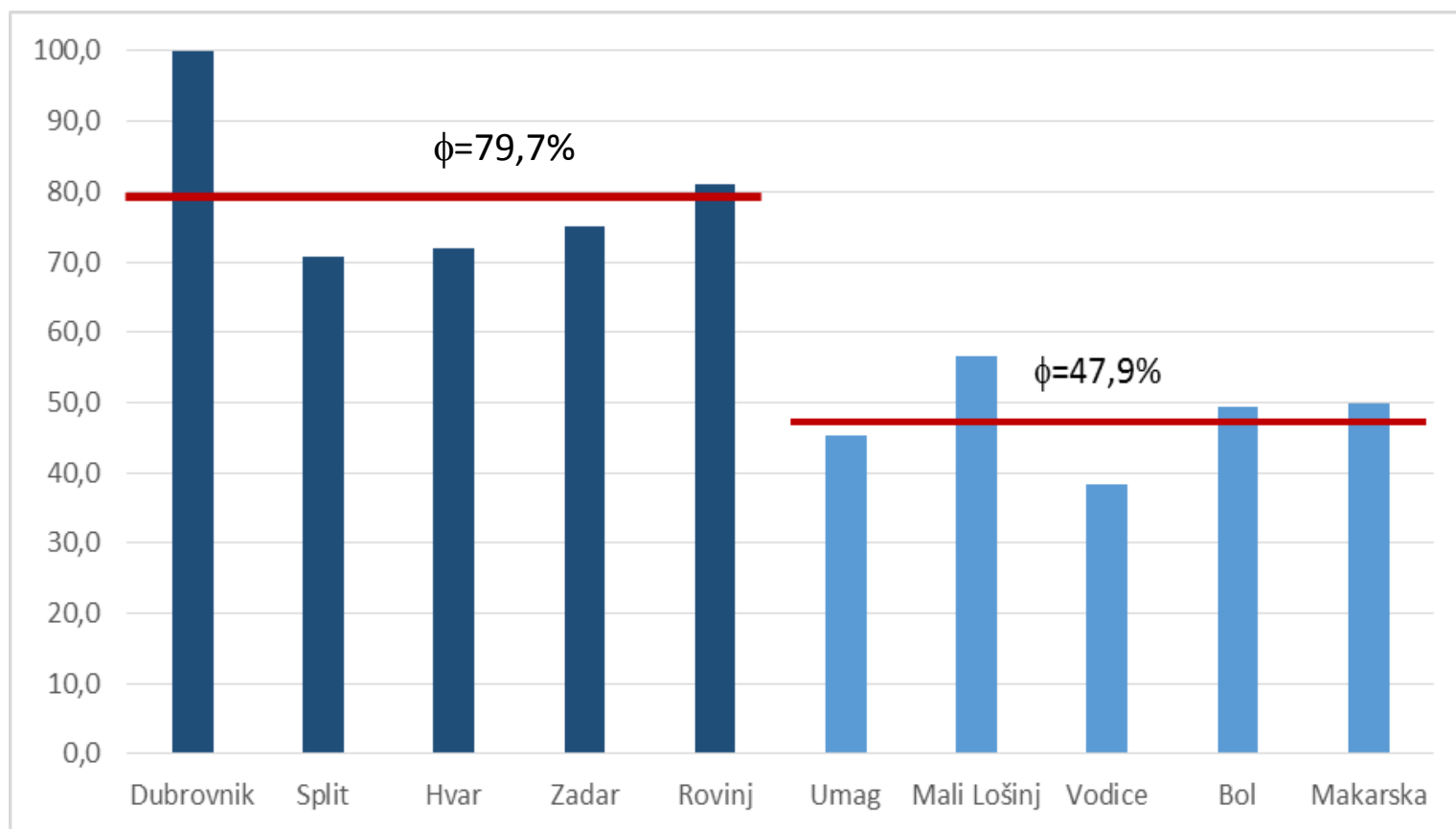
Značajke turizma u Dubrovniku

- najviši broj dana korištenja smještajnih kapaciteta,
- najniža razina sezonalnih oscilacija,
- najviši udio hotelskog smještaja u ukupnoj smještajnoj ponudi,
- najviši udio hotela visoke kategorije (5*) u strukturi hotelske ponude,
- najviša razina prosječne potrošnje po danu boravka turista, kao i
- najveći interes kruzing kompanija za ticanje.

- 2013. godine ostvareno je 768,5 tisuća dolazaka (10% više nego u 2012.)
- 2013. godine ostvareno je 2.864,5 tisuća noćenja (9% više nego u 2012.)
- 2013. godine uplovilo 711 'kruzera' s gotovo 1,1 milijun putnika (10% više nego u u 2012.)

Poslovne performanse izabranih hrvatskih destinacija prema sposobnosti generiranja prihoda po jedinici smještajnog kapaciteta (Dubrovnik = 100)

'Tamna' strana turizma u Dubrovniku

- gentrifikacija povijesne jezgre
- korištenje javnog prostora, osobito unutar povijesne jezgre, sve se više prilagođava potrebama/zahtjevima prolaznih gostiju,
- gužve izazvane sve većim brojem istodobnih posjetitelja u povijesnoj jezgri sve su veće,
- Gradski promet u kolapsu

- postupna depopulacija povijesne jezgre i gubitak lokalnog kolorita;
- sve veća tipifikacija, komodifikacija i 'internacionalizacija' ugostiteljske ponude;
- nestanak usluga koje dominantno služe potrebama lokalnog stanovništva (trgovine, uslužni servisi, pošta, ambulanta, vrtić i sl.);
- sve veća 'muzealizacija' povijesne jezgre (uslijed činjenice da je velik dio godine 'oslobođena' prisustva lokalnog stanovništva);
- život u Gradu sve je skuplji (lokalno stanovništvo 'bježi' na periferiju)..

Današnji imidž Dubrovnika u svijetu temelji se na konceptu tzv. 'turističkog pogleda'

- imidž Grada sveden je uglavnom samo na ono što 'turistička industrija' nameće za bitno, odnosno na ono što joj je najlakše prodavati.
- prostor unutar zidina i doživljaj koji on nudi doživljava se 'autentičnim' i izrazio vrijednim,
- cijeli okolni gradski prostor i njegova 'periferija', uključujući i prirodni krajobraz, smatra manje vrijednim i nedovoljno bitnim te ga se, prema potrebi, može 'žrtvovati' za potrebe daljnje ubrzane turistifikacije.
- prilikom posjeta Dubrovniku obvezno je:
 - uhvatiti (slikati) neki od najkvalitetnijih vanjskih pogleda,
 - posjetiti udarna mjesta 'interijera' te, ukoliko to vrijeme i fizička kondicija turista dozvoljavaju,
 - prošetati zidinama.
 - sve ostalo i u Gradu i izvan njega svodi se na nebitno i/ili fakultativno.

Elementi identitetskog sustava Dubrovnika

- povijest i civilizacijske značajke Dubrovačke republike (uključujući i brojne svjetski poznate osobe poput Marina Držića, Ivana Gundulića, Ruđera Boškovića, Marina Getaldića ili Vlaha Bukovca),
- Gradske zidine i brojne pojedinačne građevine svjetovne i/ili sakralne namjene unutar njih,
- materijalna kulturna baština na periferiji ili u okruženju Grada (ljetnikovci, fortifikacijske građevine, samostani i sakralne građevine),
- nematerijalna baština, uključujući i brojne kulturno-zabavne manifestacije i/ili 'feste' međunarodnog karaktera,
- prirodne datosti i/ili ljepote - more, plaže, vegetacija i sl.,
- blaga mediteranska klima,
- kultivirani krajobraz (osobito na 'periferiji' Grada), kao i
- razvijenost turističke suprastrukture, prepoznatljivost lokalne/autohtone eno-gastronomске ponude, dubrovačko Sveučilište.

Dubrovnik i njegovu povijesnu, civilizacijsku i gospodarsku okolinu treba promatrati ponajviše kao slojevit i osjetljiv prostor u kojem treba uspostavljati produktivni suživot/konvergenciju lokalnog, kulturno-povijesnog i turističkog identiteta.

Od 'turističkog pogleda' prema sustavnoj izgradnji dubrovačkog identiteta

- Povijesna jezgra - od 'kulise' i jednokratnog 'muzejskog prostora' do ishodišta cjelovitijeg turističkog doživljaja Dubrovnika i njegove okolice.

- Revitalizirati autentični 'duh mjesta', odmaknuti doživljaj od puke 'slike' te omogućiti skladno prožimanje između turističke i domicilne populacije,
- Turistički aktivirati cijeli niz sekundarnih/tercijarnih turističkih atrakcija na prostoru nekadašnje Dubrovačke republike te ih uvezati u autentični sustav, samostalnih ili komplementarnih dopunskih doživljaja;

- Prepoznavanje mreža potencijalnih atrakcija i njihovih međudnosa omogućit će kreiranje uravnoteženog identitetskog teritorija u kojem se skladno i održivo preklapaju vrijednosti urbane i prirodne okoline.

Činitelji potencijalne degradacije kulturnog krajobraza i/ili vizualnog identiteta Dubrovnika

- nastavak depopulacije i gentrifikacije povijesne jezgre;
- nestajanje prepoznatljivog 'duha mjesta' (genius loci) kroz 'muzealizaciju' povijesne jezgre;
- neprimjerena 'turistifikacija' javnih površina i/ili 'zelenih zona';
- prevelika koncentracija jednodnevnih gostiju unutar gradskih zidina;
- izgradnja na platou Srđa;
- izgradnja poviše 'jadranske magistrale';
- sidrenje kruzera u neposrednoj blizini gradskih zidina;
- propadanje i/ili neodržavanje objekata spomeničke baštine u neposrednoj blizini povijesne jezgre,
- nebriga za objekte spomeničke baštine na širem području nekadašnje Dubrovačke republike, kao i
- smanjivanje kvalitete i/ili profaniranje kulturnih manifestacija

'DRIVING FORCES'

- rast jednodnevne vizitacijske potražnje,

ALI I

- intenzitet globalne, osobne i poslovne, investicijske potražnje

Razmatrani scenariji razvoja turizma u Dubrovniku

- **prostorno odgovoran razvoj**
 - relativno konzervativan pristup izgradnji
 - izrazito dinamiziranje jednodnevne (kruzing) vizitacije,
- **idealiziran razvoj**
 - izrazitu kontrolu turističko-ugostiteljske ponude na cijelom (uže i šire shvaćenom) području Grada, kao i
 - striktno ograničavanje maksimalnog broja istodobnih jednodневnih (kruzing) posjetitelja unutar gradskih zidina,
- **kapitalno intenzivan razvoj**
 - izrazito poticanje izgradnje objekata turističko-ugostiteljske
 - zadržavanje, a možda i malo smanjivanje današnjeg broja jednodnevних (kruzing) posjetitelja unutar gradskih zidina,
- **stihijski razvoj bez jasne vizije**
 - izrazito agresivnu izgradnju turističko-ugostiteljskih objekata na lokacijama koje investitori sami odaberu kao pogodne, ali i
 - odsustvo bilo kakve kontrole/regulacije ulaska jednodnevних (kruzing) posjetitelja u prostor unutar gradskih zidina.

Načela na kojima bi trebao počivati razvoj turizma u Dubrovniku

KAKAV BI TURIZAM U DUBROVNIKU TREBAO BITI?

ciljno orijentiran

po mjeri čovjeka

iznad očekivanja gostiju

ekološki održiv i socio-kulturno prihvatljiv

ekskluzivan

cjelogodišnji

KAKO BI TURIZMOM U DUBROVNIKU VALJALO UPRAVALJATI?

sukladno jasnoj razvojnoj viziji

racionalnim korištenjem razvojnog prostora

transparentnim donošenjem razvojnih odluka

u interesu i građana i investitora

poticanjem suradnje javnog i privatnog sektora

u skladu s očekivanjima UNESCO-a

ČIME ĆE DUBROVNIK PRIVLAČITI TURISTIČKU POTRAŽNJU?

jedinstvenošću povijesne jezgre (UNESCO imidž)

materijalnom i nematerijalnom baštinom

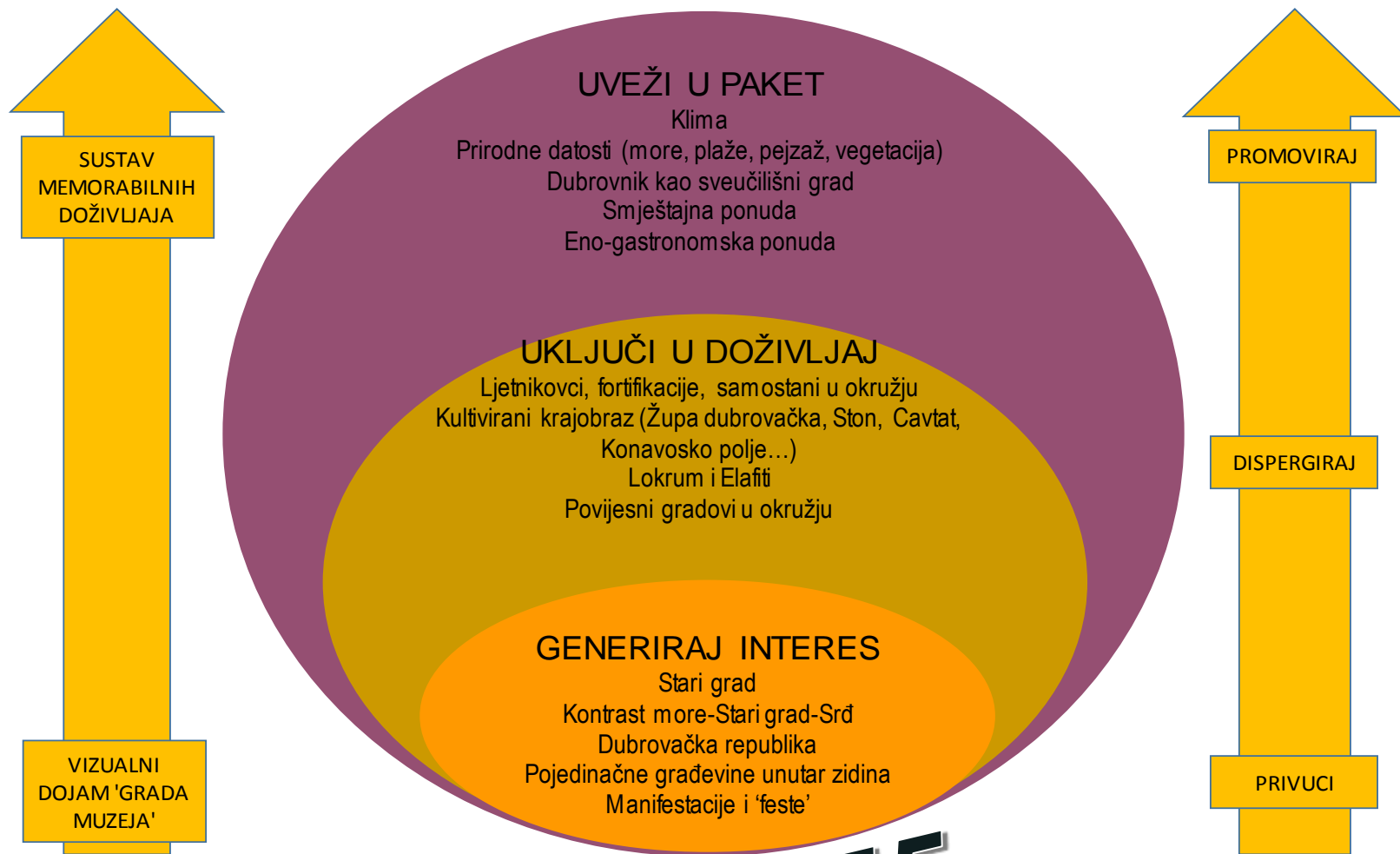
bogatstvom doživljaja u svim dijelovima godine

vrhunskom kvalitetom usluge

ambijentalnom autentičnošću

toplinom i gostoljubivosti

Programska koncepcija poželjnog turističkog razvoja Dubrovnika (i njemu gravitirajućeg područja)

Vizija razvoja turizma na području Dubrovnika

"Grad Dubrovnik (i njemu gravitirajuće okruženje) trajno će predstavljati živu, vibrantnu i autohtonu mediteransku kulturno-turističku (makro)destinaciju, ali i suvremeno, svjetski prepoznatljivo mondeno odredište koje se opetovano posjećuje i doživljava.

Osim po univerzalnemu kulturno-povijesnom značaju UNESCO zaštićene stare povijesne jezgre, cijela (makro)destinacija Dubrovnik bit će prepoznata i po inovativnoj prezentaciji raznolike, svjetski relevantne materijalne i nematerijalne baštine, kao i po brojnim kulturno-zabavnim i stručnim događanjima međunarodnog značaja, vrhunskoj hotelskoj ponudi, kvaliteti lokalne eno-gastronomske ponude te visokoj ekološkoj svijesti svih razvojnih dionika.

Dinamičan turistički razvoj (makro)destinacije Dubrovnik bit će rezultat strateški promišljene valorizacije i kreativne interpretacije resursno-atraksijske osnove cijelog, Grada Dubrovnika, gravitirajućeg prostora, ciljno osmišljenog sustava promidžbe, odgovornog destinacijskog menadžmenta i uspješne suradnje javnog i privatnog sektora."